

управління повітряним рухом (диспетчером служби руху) у стані алкогольного сп'яніння або під впливом наркотичних чи психотропних речовин.

Таким чином, у чинному законодавстві достатньою мірою врегульовані питання забезпечення і захисту прав громадян України у транспортній сфері. Ефективність норм, що забезпечують правове регулювання охорони і захисту прав і інтересів громадянина забезпечується практикою застосування.

УДК 343.9(043.2)

Трибушенко А.С., студентка,
Юридичний факультет,
Чорноморський національний університет
ім. Петра Могили, м. Миколаїв
Науковий керівник: Блага А.Б., д.ю.н., доцент

КІЛЬКІСНО-ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ БЕЗПЕКИ РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ, ВЧИНЕНИХ ЖІНКАМИ

У грудні 2017 року нормативно-правові акти Україні були приведені у відповідність до вимог гендерної політики, зокрема була скасована заборона на застосування праці жінок на певних видах робіт [1]. Серед них, зокрема, була заборона й на цілу низку видів діяльності у сфері транспорту: на експлуатаційних, учбово-льотних підприємствах (організаціях) і льотно-випробувальних станціях цивільної авіації, залізничному транспорті і метрополітені, автомобільному, морському, річковому транспорті. Таким чином жінки отримали шанс на професійну реалізацію та отримання більших доходів. Проте в українському суспільстві і дотепер залишаються стереотипи щодо існування «жіночих» та «чоловічих» професій. Так, Асоціація відповідальних перевізників навела результати опитування служб таксі, які показали, що серед їхніх водіїв лише 0,25% – жінки (приблизно 500 жінок водіїв з 200 тисяч водіїв, які працюють в Україні). При тому, що попит на жінок-водіїв серед пасажирів та роботодавців (служб таксі) спостерігається постійно – таким водіям більше довіряють пасажирки, та і загалом жінки користуються більшою довірою [2].

На жаль, наразі у вільному доступі відсутні дані як щодо загальної кількості водіїв в Україні, так і їх розподілу за статтю. Тому звернемося до результатів дослідження, проведеного Інститутом досліджень транспорту (ATRI) Мічиганського університету. Так, за їх

даними, у 2010 році у США автомобілі водили 105,7 млн жінок і 104,3 млн чоловіків. При цьому жінки віддають перевагу більш компактним, безпечним і економічним автомобілям, ніж чоловіки. Вони схильні менше часу проводити за кермом, а число аварій в розрахунку на кілометраж у жінок нижче, ніж у чоловіків [3].

Аналіз вітчизняних статистичних даних щодо стану злочинності свідчить, що така тенденція в цілому є характерною і для України. Так, за 2018 рік в Україні було виявлено 5557 осіб, які вчинили злочини, передбачені розділом XI Кримінального кодексу України «Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту», з яких жінок – 208, або 3,8%. За період з січня по вересень 2019 року було виявлено усього 3571 осіб, з них 172 (4,8%) – жінки.

Структура цього виду жіночої злочинності у 2018 – 2019 роках була наступна. Порушення правил безпеки руху або експлуатації залізничного, водного чи повітряного транспорту (ст. 276 КК): за 2018 рік усього виявлений 1 випадок (0,5 %), за 9 місяців 2019 року – не виявлено жодного такого випадку, вчиненого жінками. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами (ст. 286 КК): протягом 2018 року виявлено 176 випадків (85%), за 9 місяців 2019 року – 159 випадків (92,5%). За незаконне заволодіння транспортним засобом (ст. 289 КК) у 2018 році до кримінальної відповідальності було притягнуто 29 жінок (14%), у т.ч. автомобілями – 8 жінок. За три квартали 2019 року було виявлено 12 жінок (7%), що вчинили аналогічний злочин, у т.ч. заволоділи автомобілями 9 жінок. Крім того, за 12 місяців 2018 року було виявлено 1 жінку, яка вчинила знищення, підробку або заміну номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу (ст.290 КК) (0,5%); за 9 місяців 2019 року – жодної [4, 5].

Важливим для аналізу питання, що розглядається, є визначення також і рівня судимості. З наявної звітності ми можемо побачити, що за 2018 рік у судах першої інстанції перебувало на розгляді 13507 проваджень щодо злочинів проти безпеки руху та експлуатації транспорту, по 4599 з них були постановлені вироки та було засуджено 4850 осіб [6]. При цьому за ці злочини було засуджено 119 жінок [7].

Оскільки більш детальної інформації у статистичній звітності не міститься, ми здійснили аналіз вироків суду, які розміщені у вільному доступі у Єдиному державному реєстрі судових рішень та отримали наступні дані. Усього у зазначеному реєстрі міститься 263 вироки, ухвалені у період з 1 січня по 31 грудня 2018 року щодо осіб жіночої статі, які вчинили злочини проти безпеки руху та

експлуатації транспорту. З них за ст. 276 КК (Порушення правил безпеки руху або експлуатації залізничного, водного чи повітряного транспорту) – 213 (81%); за ст. 287 КК (Випуск в експлуатацію технічно несправних транспортних засобів або інше порушення їх експлуатації) – 1 (0,5%); за ст. 289 (Незаконне заволодіння транспортним засобом) – 48 (18%); за ст. 291 КК (Порушення чинних на транспорті правил) – 1 (0,5%).

Дослідження географії злочинності показало, що найбільше вироків розглядуваного виду злочинності було винесено судами Дніпропетровській області (28), на другому місці – м. Київ та Житомирська область (по 20), на третьому – Вінницька (18). Найменше було винесено покарань судами Луганської та Хмельницької областей (по 1), по 2 – Волинської, та Рівненської, по 3 – Кіровоградської та Чернігівської областей.

Для кримінологічного аналізу важливим також є і питання щодо характеристики осіб, які вчинили злочин. Оскільки у зазначеному реєстрі на виконання вимог Закону України «Про захист персональних даних» міститься знеособлена інформація, відомості про вік осіб, які вчинили злочин, ми оцінити не мали можливості. Однак деяку іншу інформацію узагальнити ми змогли. Так, по досліджених нами вироках тільки у 76 рішеннях суду зазначався сімейний стан засуджених жінок (55 заміжніх, 21 незаміжня, 7 розлучених, 7 вдів), а 118 винних жінок мали на утриманні дітей. 30 обвинувачених жінок мали вищу освіту, ще 38 – середню та середню спеціальну, стосовно інших осіб такі відомості у вироках були відсутні. Крім того важливою, на нашу думку, є інформація наскільки часто на вчинення жінками злочинів впливає стан сп'яніння. Із досліджених нами рішень суди зафіксували стан алкогольного сп'яніння у 17 злочинниць (6,5%), що нижче, ніж аналогічний показник у чоловіків (із 4889 справ щодо злочинів досліджуваної категорії у стані сп'яніння винні перебували 444 злочинця, або 9,1%).

Підводячи підсумок зазначимо, що хоча зараз і існує тенденція до все більшої залученості жінок до діяльності у сфері транспорту, у т.ч. керування різними видами транспортних засобів, проте вчинення ними злочинів у сфері безпеки руху та експлуатації транспорту є доволі незначним (у межах 4-5%). Тим не менш, це не повинно бути приводом до заспокоєння та потребує та потребує вжиття заходів як щодо протидії умисним злочинам проти безпеки руху та експлуатації транспорту, так і запобігання вчинення таких злочинів з необережності.

Література

1. Про визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства охорони здоров'я України від 29 грудня 1993 року № 256. *Наказ МОЗ від 13.10.2017 №1254*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1508-17> (дата звернення 20.10.2019)
2. Мазур Є. Гендерна рівність: чи існує вона в Україні та для чого вона потрібна. *Телеканал новини «24»*, 06.09.2018. URL: https://24tv.ua/ukrayina_tag1119/ (дата звернення 20.10.2019)
3. Число жінок-водіїв у США вперше перевищило число чоловіків. *Жіночий консорціум України*, 13.12.2012. URL: http://wcu-network.org.ua/ua/possessing-equal-rights/news/Chislo_zhnok-vodiv_u_SShA_vpershe_perevixhilo_chislo_cholovkv (дата звернення 20.10.2019)
4. Єдиний звіт про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення за січень – грудень 2018 року. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113654&libid=100820&c=edit&_c=fo (дата звернення 20.10.2019)
5. Єдиний звіт про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення за січень – вересень 2019 року. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113898&libid=100820 (дата звернення 20.10.2019)
6. Звіт судів першої інстанції про розгляд матеріалів кримінального провадження за 2018 рік. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/rik_2018 (дата звернення 20.10.2019)
7. Звіт про склад засуджених за 2018 рік. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/rik_2018 (дата звернення 20.10.2019)

УДК 343.98:347.82(043.2)

Цезар А.Р., студентка,
Юридичний факультет,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Грекова Л. Ю.,
завідувач криміналістичної лабораторії

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ТЕХНІЧНОГО РОЗСЛІДУВАННЯ АВІАЦІЙНИХ ПОДІЙ

Виконання функцій, покладених на цивільну авіацію, по задоволенню потреб громадян і народного господарства у перевезенні повітряним транспортом здійснюється завдяки погодженим діям великої кількості різних служб та їх підрозділів. Уся їхня діяльність суворо регламентована відповідними законами і підзаконними актами, а саме: Повітряним кодексом України,